

ბატონიშვილის ბიბლიოთეკა

ციტირებისთვის:

უელჩი რ., შრომის სამართალი სპორტში, ნაწილი II, გ. გორაძის თარგმანი, ჟურნ. „იურისტი“,
N9, 2020

ელექტრონული იურიდიული ბიბლიოთეკა www.princelibrary.ge

შექმნილია USAID/PROLoG-ის ფინანსური ხელშეწყობით

სულხან-საბა ორბელიანი
ფონდისტი

USAID
ამერიკელი ხალხისგან

EAST • WEST
MANAGEMENT
INSTITUTE

კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა
საქართველოში (PROLoG)

შრომის სამართალი სპორტში

თარგმანი და კომენტარები ბიორბი ბორაჰის *

ნაწილი II *

ხელშეკრულება სპორტში და გარიგებების შეზღუდვა

გარიგების შეზღუდვის დოქტრინა მნიშვნელოვან როლს თამაშობს სპორტში შრომითი ხელშეკრულებების კონტექსტში. მისი ერთ-ერთი ასპექტი არის ის, რომ კლუბი მენეჯერებს ხელშეკრულებით უწესებს შეზღუდვას ხანმოკლე პერიოდით (ე.წ. "garden leave"), რომლის გასვლამდეც ამ უკანასკნელთ არ შეუძლიათ კლუბიდან წასვლა, რათა დანიშნოს შეხვედრა სხვა კლუბთან.⁶⁹ თუ შეზღუდვის ეს პერიოდი ძალიან დიდია, ეს იქნება კონტრაქტით გათვალისწინებული დაუსაბუთებელი შეზღუდვა და ვერ შესრულდება. საქმეში „შპს საფეხბურთო კლუბი კრისტალ პალასი ბრიუსის წინააღმდეგ (Crystal Palace FC Ltd v Bruce. 2000, unreported), briuss undoda daetovebina klubi da gamxdariyo birmingemis safexbur-To klubis (Birmingham FC) ხელმძღვანელი. კრისტალ პალასი ეცადა სასამართლოს მემგობრით უზრუნველყო შეზღუდვის პირობის („garden leave“) შესრულება, რათა ხელი შეეშალა ბრიუსისათვის. მოსამართლე ბარტონმა (Burton J.)⁷⁰ გადანყვიტა, რომ კრისტალ პალასს ნამდვილად ჰქონოდა ამის ლეგიტიმური ინტერესი, რადგან ორივე კლუბი იმყოფებოდა პირველ დივიზიონში და შესაძლოა, ყოფილიყვნენ ერთმანეთის მეტოქეები ფლეი ოფში 2001/02 სეზონის ბოლოს. ამდენად, სტივ ბრიუსის გადასვლა ბირმინგემის მენეჯერის თანამდებობაზე, საზიანო იქნებოდა კრისტალ პალასისთვის სეზონის დასასრულამდე. უფრო მეტიც, ხშირია შემთხვევა, როდესაც მენეჯერის სხვა კლუბში გადასვლის შემდეგ მას მალე უერთდებიან სამწვრთნელო შტაბის წევრები და მოთამაშეები. სასამართლომ გამოსცა შუალედური აქტი სასამართლო შეზღუდვის დაკისრების შესახებ მცირე ვადით (დაახ-

⁶⁶ Robert Welch – არის სამართლის დოქტორი, პორტსმუთის უნივერსიტეტის (დიდი ბრიტანეთი) სამართლის სკოლის ემერიტუსი. 2010 წლიდან ჩამოშორდა აქტიურ პედაგოგიურ საქმიანობას და ძირითადად დაკავებულია სამეცნიერო საქმიანობით. მისი სამეცნიერო ნაშრომები მოიცავს შრომისა და სპორტის სამართლის პრობლემურ საკითხებს.

*სამართლის დოქტორი, სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის სამართლის ფაკულტეტის დეკანი, პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის მონვეული ლექტორი, სამეცნიერო-კვლევითი პროექტის „სპორტის სამართლის“ პროექტის ხელმძღვანელი.

⁶⁷ ნაწილი იხ. ჟურნალი „იურისტი“, 2020 წ. №8, გვ. 86-96.

⁶⁹ გარდენ ლეავე, ფაქტობრივად, უთანაბრდება საქართველოს შრომის კოდექსის 46-ე მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებულ ნორმას, რომლის თანახმადაც, „შრომითი ხელშეკრულებით შეიძლება დადგინდეს დასაქმებულის ვალდებულება, შრომითი ხელშეკრულების პირობების შესრულებისას მიღებული ცოდნა და კვალიფიკაცია არ გამოიყენოს სხვა, კონკურენტი დამსაქმებლის სასარგებლოდ. ეს შეზღუდვა შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს შრომითი ურთიერთობის შეწყვეტიდან 6 თვის განმავლობაში, იმ პირობით, რომ ამგვარი შეზღუდვის მოქმედების პერიოდში დამსაქმებელი დასაქმებულს გადაუხდის ანაზღაურებას არანაკლებ შრომითი ურთიერთობის შეწყვეტისას არსებული ოდენობით.“ (მთარგმნელი)

⁷⁰ Sir Michael John Burton (დაბ. 1946) – ცნობილი მოსამართლე, ინგლისისა და უელსის უმაღლესი სასამართლოს წევრი, შრომის სააპელაციო ტრიბუნალის ყოფილი პრეზიდენტი. (მთარგმნელი)

ლოებით ორი თვით), რაც უკრძალავდა ბრიუსს კრისტალ პალასის დატოვებას შრომითი ხელშეკრულების დარღვევით. კრისტალ პალასს რომ მოეთხოვა შეზღუდვა 2001-2002 სეზონის დასრულების მერეც, შეიძლებოდა გვეწინასწარმეტყველა, რომ ეს არ იქნებოდა გონივრული.

საქმეში ისტჰემი საფეხბურთო კლუბ ნიუკასლ იუნაიტედის წინააღმდეგ (*Eastham v Newcastle United Football Club [1964] Ch. 413*), მოსამართლე უილბერფორსმა (*Wilberforce J*)⁷¹ დაადგინა, რომ სატრანსფერო სისტემა, რომელიც მოქმედებს ბრიტანულ ფეხბურთში, არ წარმოადგენს კომერციული საქმიანობის დაუსაბუთებელ შეზღუდვას და ეს გადანყვეტილება დღემდე უაღრესად მნიშვნელოვანია პროფესიული ფეხბურთისთვის და სხვა ნებისმიერი სპორტისთვის, რომელშიც მოქმედებს სატრანსფერო სისტემა, როგორცაა რაგბის ლიგა და კალათბურთი. იმისათვის, რომ გავიგოთ უილბერფორსის გადანყვეტილების არსი, აუცილებელია სატრანსფერო სისტემის მოკლე განმარტება. ჩვეულებრივ, როდესაც დასაქმებულის მიმდინარე შრომით ხელშეკრულებას ვადა ეწერება, მას აქვს სრული თავისუფლება მოძებნოს სამუშაო ახალ დამსაქმებელთან. პროფესიულ ფეხბურთში მოთამაშეს უფლება აქვს ითამაშოს მხოლოდ იმ გუნდში, სადაც ის ირიცხება, ხოლო კლუბი ვალდებული არ არის გააუქმოს მისი რეგისტრაცია, როდესაც შრომითი ხელშეკრულების ვადა ამოიწურება. მოთამაშეს შეუძლია თავისუფლად მოელაპარაკოს ახალ კლუბს მასთან გადასვლაზე მხოლოდ მაშინ, თუ მისი ამჟამინდელი კლუბი დართავს ამის ნებას. ასეთ შემთხვევაში ის თავისუფალი აგენტია, რომელსაც შეუძლია ახალ კლუბში გადასვლა ნებისმიერი პირობით, რაზეც ის (ან მისი აგენტი) მიაღწევს შეთანხმებას. წინააღმდეგ შემთხვევაში კლუბს შეუძლია შეინარჩუნოს იგი, როგორც რეგისტრირებული მოთამაშე და შესთავაზოს მას ახალი შრომითი ხელშეკრულება იმაზე არანაკლები პირობებით, ვიდრე წინა ხელშეკრულება იყო. ეს შეთავაზება უნდა გაკეთდეს მაისის მესამე შაბათს – შიდა სეზონის დასრულებისთანავე. მოთამაშეს უფლება აქვს უარი თქვას შემოთავაზებაზე და, ამგვარად, იგი ხდება „თავისუფალი“, მოელაპარაკოს სხვა კლუბს მასთან გადასვლაზე, თუმცა ეს დამოკიდებულია იმაზე, თანახმანი არიან თუ არა კლუბები გადაიხადონ სატრანსფერო თანხა. თუ ამ თანხის ოდენობაზე ვერ შეთანხმდება ორი კლუბი, მოთამაშე ჩაირიცხება ახალ კლუბში იმ პირობით, რომ ეს უკანასკნელი გადაიხდის პროფესიული ფეხბურთის საკომპენსაციო კომიტეტის (წროფესიონალ ჭოოტბალლ ჩომპენსაციონ ჩომ-მიტტეე) მიერ დადგენილ მოსაკრებელს. პრაქტიკაში, მოთამაშის სხვა კლუბში გადასვლის სურვილი შეიძლება ვერ განხორციელდეს, თუ სხვა კლუბი არ არის მზად გადაიხადოს მოთხოვნილი თანხა ან დაეთანხმოს იმას, რომ მოსაკრებლის ოდენობა განსაზღვროს საკომპენსაციო კომიტეტმა.

ბოსმანის საქმე

მიუხედავად იმისა, რომ დეტალები განსხვავებულია, ეს სატრანსფერო სისტემა მუშაობს გლობალურ დონეზეც. მიუხედავად ამისა, ამ სისტემის კანონიერება კითხვითი ნიშნის ქვეშ დადგა მას შემდეგ, რაც ევროპის მართლმსაჯულების სასამართლომ გამოიტანა გადანყვეტილება საქმეზე ბელგიის სამეფო საფეხბურთო ასოციაცია ბოსმანის წინააღმდეგ (*Union Royale Belge des Societes de Football Association (ASBL) v Bosman (C415/93) [1996] All E.R. (EC)*). თავისმა საფეხბურთო კლუბმა „ლიეჟმა“ ბოსმანი შეიყვანა სატრანსფერო სიაში მაშინვე, როდესაც მან უარი განაცხადა, ხელი მოეწერა კონტრაქტზე უფრო დაბალი ანაზღაურებით. ბოსმანს უნდოდა აშშ-ის ფრანგულ კლუბ დანკირკში გადასვ-

⁷¹ Baron Richard Orme Wilberforce (1907-2003) – ცნობილი ბრიტანელი მოსამართლე, 1964-1982 წლებში მოსამართლე ლორდი. მისი გადანყვეტილებები სარგებლობდა უდიდესი ავტორიტეტით. (მთარგმნელი)

ლა, მაგრამ ლიეჟმა საბოლოოდ ჩაშალა ტრანსფერის პროცესი, რადგან ეჭვობდა, რომ ამერიკული დანკირკი ვერ შეძლებდა გადაეხადა შეთანხმებული თანხა. შედეგად, ბელგიის საფეხბურთო ასოციაცია და უეფა გახდნენ საქმის მონაწილეები, რადგან ორივე ორგანო ამტკიცებდა, რომ მათი წესები სატრანსფერო მოსაკრებლების მიღებასთან დაკავშირებით კანონიერი იყო. ევროპულმა სასამართლომ დაადგინა, რომ სატრანსფერო წესები პირდაპირ ზღუდავს სხვა წევრი სახელმწიფოების შრომის ბაზარზე წვდომას, რადგან არსებული წესების თანახმად, მოთამაშე შეიძლება გადავიდეს საზღვარგარეთ, თუ ახალ კლუბს (ან თავად მოთამაშეს) შეუძლია და მზადაა გადაიხადოს მოთხოვნილი სატრანსფერო თანხა. თუ ეს ასე არ მოხდა, მოთამაშეს არ შეუძლია საზღვარგარეთ გადასვლა. სატრანსფერო სისტემას მოსარჩელე ამართლებდა მცირე კლუბების დაცვისა და მოთამაშის განვრთნის გამო კლუბებისათვის კომპენსაციის მიცემის აუცილებლობით. ეს არგუმენტები უარყოფილი იქნა, რადგან, მიუხედავად იმისა, რომ მიზნები ლეგიტიმური იყო, ისინი არ შეესაბამებოდნენ თანაზომიერების მოთხოვნას, ვინაიდან მათი მიღწევა შესაძლებელი იყო მსხვილი კლუბებიდან მცირე კლუბებისთვის შემოსავლების გადანაწილებით. მოკლედ რომ ვთქვათ, ნებისმიერი კანონიერი ინტერესი შეიძლება მიღწეულ იქნეს სხვა საშუალებებით, ვიდრე ამ სატრანსფერო სისტემით, რომელიც ხელყოფს გადაადგილების თავისუფლებას.

ცხადია, ეს გადანყვეტილება მოიცავს ისეთ სიატუაციას, როდესაც კონტრაქტის არმქონე მოთამაშეს სურვილი აქვს ერთი წევრი ქვეყნის კლუბიდან გადავიდეს სხვა წევრი სახელმწიფოს კლუბში, მაგრამ არასოდეს განმარტებულა, ეს გადანყვეტილება ეხება თუ არა ისეთ შემთხვევებს, როდესაც უკონტრაქტო მოთამაშეს სურს ერთი კლუბიდან ადგილობრივი ლიგის სხვა კლუბში გადასვლა. მიუხედავად ამისა, რათა გამოერიცხათ სასამართლო განხილვის შესაძლებლობა, ბრიტანეთის შესაბამისმა მარეგულირებელმა ორგანოებმა ნებაყოფლობით შეიტანეს ცვლილებები ეროვნულ სატრანსფერო სისტემაში, რომლითაც იგი შეზღუდეს 24 წლის მოთამაშეებით. „ბოსმანის გადანყვეტილება“ პირდაპირ არ ეხებოდა და არ ეხება მოთამაშეებს, რომლებიც ევროკავშირისა და ევროპის ეკონომიკური სივრცის საზღვრების გარედან არიან. მაგალითად, მოთამაშეები ევროკავშირისა და ევროპის ეკონომიკური სივრცის არაწევრი ევროპული სახელმწიფოებიდან, ჩრდილოეთ და სამხრეთ ამერიკიდან, აფრიკის უმრავესი სახელმწიფოებიდან, აზიიდან და ავსტრალიიდან დაცულნი არ არიან „ევროპის კავშირის ფუნქციონირების შესახებ“ ხელშეკრულების 45-ე მუხლით. ისტორიული თვალსაზრისით უნდა აღინიშნოს, რომ ფიფამ⁷² მიიღო გადანყვეტილება და 1997 წლის პირველი აპრილიდან შეცვალა თავისი წესები, რომლითაც კონტრაქტის ვადის გასვლის შემდეგ ნებისმიერ მოთამაშეს ევროკავშირის ფარგლებში მიეცა უფლება უფასოდ გადასულიყო სხვა კლუბში. ამგვარად, შესაძლოა, ბრიტანულ კლუბს ჯერ კიდევ მოუწევს თანხის გადახდა მოთამაშის იმპორტირებისათვის, მაგალითად, ავსტრალიური კლუბიდან. თუმცა, თუ მას ეს მოთამაშე ეყოლება კონტრაქტის ვადის ამონურვამდე, ამ მოთამაშის ევროკავშირის ფარგლებში სხვა კლუბში გადასვლისათვის თანხის გადახდას ვერ მოითხოვს.

უნდა აღინიშნოს, რომ ბრიტანელი ელექტორატის მიერ 2016 წლის ივნისის რეფერენდუმზე მიღებული გადანყვეტილების შედეგად ევროკავშირიდან გასვლის შემდეგ შესაძლებელია, ბრიტანეთი არ იქნება შეზღუდული „ბოსმანის გადანყვეტილებით“ და ბრიტანელი მოთამაშეები იქნებიან ისეთივე მდგომარეობაში, როგორშიც არიან ფეხბურთელები ევროკავშირის ფარგლებს გარედან. ეს იმას ნიშნავს, რომ ბრიტანელ მოთამაშეებს დასჭირდებათ ნებართვა შრომის უფლებაზე, რათა ევროკავშირის წევრი ქვეყნის კლუბში ჩაირიცხოს. ზუსტად ასევე, ევროკავშირის მოქალაქე სპორტსმენებს დასჭირდებათ მუშაობის ნებართვა, რათა ითამაშოს ბრიტანულ ლიგაში. ბრიტანეთში თამაშისათვის საჭირო მუშაობის ნე-

⁷² FIFA _ Fédération Internationale de Football Association (ფეხბურთის ასოციაციათა საერთაშორისო ფედერაცია).

ბართვის გაცემა ხდება ახალი სისტემით, რომელიც შემოღებული იქნა 2015/2016 წლების სეზონის დასაწყისში. ეს სისტემა ეფუძნება ფეხბურთელის ეროვნული ნაკრების ფიფას რეიტინგის საუკეთესო 50 გუნდს შორის ყოფნის პირობას და იმ თამაშების პროცენტულ მაჩვენებელს, რომლებშიც მოთამაშემ მიიღო მონაწილეობა ამ გუნდის შემადგენლობაში. მაგალითად, თუ მომავალში იმ ფეხბურთელებს, რომლებიც არიან ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოებიდან, დასჭირდებათ მუშაობის ნებართვა, ფეხბურთელს, რომლის ეროვნული ნაკრებიც არის, ვთქვათ, გერმანია, პორტუგალია ან ესპანეთი, რომელიც შედის ფიფას 2017 წლის მსოფლიო რეიტინგის ათეულში, ამ გუნდის შემადგენლობაში ნათამაშები უნდა ჰქონდეს არანაკლებ 30% ბოლო ორი წლის განმავლობაში. ეს პერიოდი ერთ წლამდეა შემცირებული 21 წლამდე ასაკის ფეხბურთელებისთვის. თუ მოთამაშე არის საბერძნეთიდან, რომელიც არსებული მსოფლიო რეიტინგის საუკეთესო 50-დან 47-ე ადგილზეა, მაშინ მას თავისი ეროვნული ნაკრების შემადგენლობაში ნათამაშები უნდა ჰქონდეს არანაკლებ 75%-სა.

მიუხედავად იმისა, რომ ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლოს მეტი გადწყვეტილება არ მიუღია სატრანსფერო სისტემის კანონიერებაზე, ევროკომისიამ შემდგომში სადაო გახადა ის იმ საფუძვლით, რომ ის არღვევდა ევროკავშირის კონკურენტულ სამართალს. ამის გამო ფიფამ ნებაყოფლობითი შეცვალა თავისი წესები. მოქმედი წესები, რომლებიც გამოიყენება იმ საერთაშორისო ტრანსფერების მიმართ, როდესაც მოთამაშემ აწარმოა მოლაპარაკება სხვა ნაციონალური ასოციაციის კლუბში გადასვლაზე, ამოქმედდა 2005 წელს. საერთაშორისო სატრანსფერო სისტემა სრულად გამოიყენება მხოლოდ 23 წლამდე მოთამაშეების მიმართ. სატრანსფერო სისტემა შესუსტებულია 23 წელზე მეტი ასაკის მოთამაშეებისათვის, რაც სპორტსმენს შესაძლებლობას აძლევს დაცული პერიოდის გასვლის შემდეგ გააუქმოს თავისი კონტრაქტი და სხვა კლუბში გადავიდეს. ეს დაცული პერიოდი შეადგენს სამ სეზონს, თუ კონტრაქტი ხელმოწერის მომენტისთვის მოთამაშე არ იყო 28 წლის, და ორ სეზონს იმ შემთხვევაში, თუ კონტრაქტი დადებულია მას შემდეგ, რაც მოთამაშეს 28 წელი. წესების ადგენს იმასაც, რომ კონტრაქტი არ შეიძლება დაიდოს 5 წელზე მეტი ვადით. ფიფას წესების მე-17 მუხლი მუხლის თანახმად, დაცული პერიოდის გასვლის შემდეგ ფეხბურთელს შეუძლია შეწყვიტოს ხელშეკრულება, რათა გადავიდეს სხვა კლუბში იმ პირობით, თუ ის თავის ამჟამინდელ კლუბს გადაუხდის კომპენსაციას. ეს კომპენსაცია უნდა იყოს მინიმუმ კონტრაქტის დარჩენილი ნაწილის ღირებულების ტოლი. ამასთან ერთად, ფიფას წესები დამატებით უფლებას აძლევს მოთამაშეს შეწყვიტოს კონტრაქტი, თუ მას აქვს სათანადო ან „უსპორტული“ („sporting just“) მიზეზი. ეს უკანასკნელი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რადგან ამით მოთამაშეს შეუძლია შეწყვიტოს კონტრაქტი იმ შემთხვევაშიც კი, თუ კლუბის მოქმედებები არ იყო მიმართული მისი დარღვევისაკენ. ერთ-ერთ ასეთ მიზეზად შეიძლება დასახელდეს შემთხვევა, როდესაც ფეხბურთელი რეგულარულად არ ხვდება გუნდის ძირითად შემადგენლობაში.

პრაქტიკაში ფიფას წესები უფრო მკაცრი აღმოჩნდა, ვიდრე მოსალოდნელი იყო, რადგან სპორტის საარბიტრაჟო სასამართლოს ზოგიერთი გადაწყვეტილება მოითხოვდა კომპენსაციის დიდი ოდენობის გადახდას, ხოლო დროის მონაკვეთი, როდესაც მოთამაშეს შეუძლია შეწყვიტოს კონტრაქტი სეზონის ბოლოს, ძალიან მცირეა. ამან გამოიწვია ფეხბურთელთა პროფკავშირებისა (FIFPro)⁷³ და ევროკავშირის ანგარიში, რომელიც გამოქვეყნდა 2013 წელს⁷⁴ და მოითხოვდა ფეხბურთის სატრანსფერო სისტემის შემდგომ სერიოზულ გადახედვას. ამას გარდა, 2015 წლის სექტემბერში ფეხბურთელთა პროფკავშირებმა

⁷³ FIFPro _ Fédération Internationale des Associations de Footballeurs Professionnels (პროფესიონალ ფეხბურთელთა ასოციაციების საერთაშორისო ფედერაცია). (მთარგმნელი)

⁷⁴ იხ. <http://ec.europa.eu/sport/library/documents/cons-study-transfers-final-rpt.pdf>

გადაწყვიტა ოფიციალურად გაესაჩივრებინა ფიფას წესები, რის გამოც, ევროკავშირის კონკურენციული კანონმდებლობის შესაბამისად, საჩივარი შეიტანა ევროკომისიაში.

როგორც გარდინერი და უელჩი ამტკიცებენ (2007), ამ ტიპის კონფლიქტის გადაწყვეტის ერთ-ერთი გზა, რომელითაც შესაძლებელი იქნებოდა სასამართლო განხილვის თავიდან აცილება, არის სოციალური კანონმდებლობის პროცედურის გამოყენება, რასაც შეიცავს „ევროპის კავშირის ფუნქციონირების შესახებ“ ხელშეკრულების (TFEU) 154-ე და 155-ე მუხლები, რათა ფეხბურთელთა პროფკავშირების, უეფასა⁷⁵ და ფიფას ჩართულობით მიღწეული შეთანხმება არსებულ სატრანსფერო სისტემაში სამართლებრივად მბოჭავი ცვლილებების განხორციელების შესახებ. რეფლექსური სამართლის ასეთი სისტემა უზრუნველყოფდა კომპრომისს კონკრეტული სტანდარტების დაცვასა და ფეხბურთის მარეგულირებელი ორგანოების ავტონომიურობას შორის, რათა შემუშავდეს ის წესები შემუშავები, რომლებიც ასახავენ კონკრეტულ მოთხოვნილებებსა და ინტერესებს ფეხბურთისა, როგორც პროფესიული სპორტის, რომელსაც თამაშობენ ეროვნულ და საერთაშორისო დონეებზე. თუ ასეთი კოლექტიური შეთანხმება მიღწეული ვერ იქნება, მაშინ სოციალურ დიალოგზე დაფუძნებული ევროკავშირის დირექტივამ ეროვნულ საფეხბურთო ასოციაციებს შესაძლოა მოსთხოვოს ფიფას სატრანსფერო წესების მოდიფიცირებული და უფრო მოქნილი ვერსიის მიღება, რომელიც იქნება მათი ეროვნული წესების ნაწილი და ასახავს ადგილობრივ თავისებურებებს.⁷⁶

გადაბირება

ბრიტანეთის ნაციონალურ ლიგებში ფეხბურთელთა კონტრაქტების მარეგულირებელი წესების სხვა სადაო ასპექტი დაკავშირებულია გადაბირების პრობლემასთან. ეს წესები, რომელსაც, მაგალითად, შეიცავს პრემიერ ლიგის წესების „თ“ ნაწილი, რაც კონტრაქტის მქონე ფეხბურთელს და მის აგენტს უკრძალავს დაელაპარაკონ სხვა კლუბებს ან მათ მიმართონ სხვა კლუბებმა ფეხბურთელის მოქმედი კლუბის თანხმობის გარეშე. ეს განსაკუთრებით პრობლემატურია ფეხბურთელის მოქმედი კონტრაქტის ვადის ბოლო წელს, რადგან მათ არ შეუძლიათ განიხილონ სხვა კლუბში თავიანთი გადასვლის საკითხი მანამ, სანამ მათი კონტრაქტის ვადა არ ამოიწურება, თუ ფეხბურთელს თავისი მოქმედი კლუბი არ დართავს ამის გაკეთების ნებას.

ეს განსხვავდება ზოგადად დასაქმებულებისაგან, რომლებიც, როგორც წესი, თავისუფალნი არიან ნებისმიერ დროს ელაპარაკონ ახალ პოტენციურ დამსაქმებლებს და ამით შეასრულონ თავიანთი მიმდინარე კონტრაქტი, რამდენადაც კონტრაქტის პირობები ეხება მის შეწყვეტას. გადაბირების ყველაზე გახმაურებული ინციდენტი ბრიტანეთში დაკავშირებულია ეშლი კოულისა (Ashley Cole) და საფეხბურთო კლუბ „ჩელსის“ დაჯარიმებასთან იმისათვის, რომ ისინი ერთმანეთთან აწარმოებდნენ ფარულ მოლაპარაკებას მაშინ, როდესაც კოული ჯერ კიდევ „არსენალის“ მოთამაშე იყო. თუმცა ეს ინციდენტი არ მისულა სასამართლომდე, მაგრამ იყო და არის არგუმენტები იმის დასადასტურებლად, რომ ეს წესები წარმოადგენს ვაჭრობის გაუმართლებელ შეზღუდვას და არღვევს გადაადგილების თავისუფლებას, რაც უზრუნველყოფილია „ევროპის კავშირის ფუნქციონირების შესახებ“ ხელშეკრულების 45-ე მუხლით.

უნდა აღინიშნოს, რომ ბრიტანეთის ადგილობრივ ლიგებში მოქმედი წესები, გაც-

⁷⁵ UEFA _ the Union of European Football Associations (ევროპული ფეხბურთის ასოციაციების კავშირი). (მთარგმნელი)

⁷⁶ დაწვრილებით იხ. Gardiner S. and Welch R., “the Contractual Dynamics of Team Stability Versus Player Mobility: Who Rules “the Beautiful Game”?”, ჟურნალი “Entertainment and Sports Law”, 2007, 5(1).

იღებთ უფრო შემზღუდავია, ვიდრა ფიფას წესები, რომლებიც ფეხბურთელებს უფლებას აძლევს თავიანთ კონტრაქტის ვადის ბოლო ექვსი თვის განმავლობაში მიმართონ სხვა კლუბებს სეზონისწინა შეთანხმებების გაფორმების მიზნით. მიუხედავად ამისა, ბრიტანეთის კლუბების მოთამაშეებს ამ წესების გამოყენება შეუძლიათ მხოლოდ მაშინ, თუ მათ სურთ სხვა ქვეყნის კლუბში გადასვლა. ეს პრობლემები არ შემოიფარგლება მხოლოდ ფეხბურთით, რადგან ანალოგიური წესები გამოიყენება კლუბებისა და სპორტსმენების მიმართ ინგლისის რაგბის ლიგაშიც. მაგალითად, რაგბის საფეხბურთო ლიგამ⁷⁷ გადაწყვიტა პოლ კუკისთვის (Paul Cooke) მიეცა დისკვალიფიკაცია მას შემდეგ, რაც მოქმედი წესების ტრიბუნალმა (Operational Rules Tribunal) დაადგინა, რომ სპორტსმენმა დაარღვია არსებული წესები, დაიწყო რა მოლაპარაკება ჰოლ კინგსტონ როვერსთან (Hull Kingston Rovers) მაშინ, როდესაც ჯერ კიდევ ჰქონდა მოქმედი კონტრაქტი ამ კლუბის (hol kingston roversis) ადგილობრივ კონკურენტ გუნდთან. რა არ უნდა გამტკიცოთ, რომ ეს წესები ზღუდავენ ვაჭრობას, ნაკლებად სავარაუდოა, რომ რაგბის ლიგის მოთამაშემ შეძლოს ეს წესები წარმატებით გაასაჩივროს ევროკავშირის კანონმდებლობის საფუძველზე. ეს იმიტომ, რომ რაგბილიგა⁷⁸ არ არის სპორტის ის სახეობა, რომელსაც ჩვეულებრივ თამაშობენ ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში და ამიტომ რთული იქნებოდა იმის დადგენა, დარღვეულია თუ არა „ევროპის კავშირის ფუნქციონირების შესახებ“ ხელშეკრულების 45-ე მუხლით გარანტირებული გადაადგლების თავისუფლება ან ინგლისის რაგბის საფეხბურთო ლიგას უკავია თუ არა დომინანტური პოზიცია ევროპის ბაზარზე და/ან მისი წესები გავლენას ახდენენ ვაჭრობაზე ევროკავშირის წევრ ქვეყნებს შორის, რაც არღვევს 102-ე მუხლს.

ანტიდისკრიმინაციული სამართალი და პროფესიული სპორტი

შრომის სამართლის კიდევ ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებად, რომელიც გამოიყენება პროფესიული სპორტის ყველა მონაწილის მიმართ, იმათი ჩათვლით, ვინც არ მუშაობს დაქირავებით, არის ანტიდისკრიმინაციული სამართალი, რომელსაც ახლა მოიცავს 2010 წლის კანონი „თანასწორობის შესახებ“. ამგვარად, სპორტში ჩართული პირები დაცულნი არიან პირდაპირი და ირიბი უკანონო დისკრიმინაციული მოპყრობისგან ასაკის, შეზღუდული შესაძლებლობის, გენდერული ცვლილების, ქორწინებისა და სამოქალაქო პარტნიორობის, ფეხმძიმობისა და დედობის, რასის, რელიგიისა და რწმენის, სქესისა და სექსუალური ორიენტაციის საფუძველზე. კანონის დებულებები, რომელიც კრძალავს უკანონო შევინროვებას, განსაკუთრებით აქტუალურია სპორტული შეჯიბრებების მონაწილეებისათვის, მით უმეტეს, თუ გავითვალისწინებთ რასისტული და ჰომოფობიური ხასიათის შეურაცყოფებს, რასაც სპორტსმენები ისტორიულად განიცდიდნენ გულშემატკივრების, მწვრთნელებისა და სხვა მოთამაშეების მხრიდან სათამაშო მოედანზე თუ მის ფარგლებს გარეთ.

არც თუ შორეულ წარსულში მომხდარი ინციდენტები მოედანზე ჯონ ტერისა (John Terry) და ლუის სუარესის (Louis Suarez) მონაწილეობით, რომლებიც საფეხბურთო ასოციაციამ დამნაშავეებად სცნო შესაბამისად ანტონ ფერდინანდისა (Anton Ferdinand) და პატრიკ ევრას (Patrice Evra) შეურაცყოფაში რასობრივი ნიადაგზე, აგრეთვე მენეჯერის მალკი მაკქეისა (Malky Mackay) და მისი ხელმძღვანელის დეივ უილენის (Dave Whelan) დადანაშაულება ანტისემიტიზმში აჩვენებს, რომ რასიზმის პრობლემა არ ატარებს წმინდა ისტორიულ ხასიათს.⁷⁹ ასევე ფაქტია, რომ პროფესიული სპორტის კლუბებში მოთამაშე

⁷⁷ The Rugby Football League – ინგლისის პროფესიული რაგბის ლიგის მმართველი ორგანო. დეტალური ინფორმაცია იხილეთ ორგანიზაციის ვებგვერდზე: https://www.rugby-league.com/the_rfl (მთარგმნელი)

⁷⁸ იგულისხმება 13 კაციანი რაგბი. (მთარგმნელი)

⁷⁹ დამატებითი ინფორმაცია ამ ინციდენტების შესახებ იხილეთ; <https://www.theguardian.com/football/2012/>

მამაკაც სპორტსმენთა მხოლოდ უმცირესი ნაწილი გახდა გეი.თუ მოთამაშე ხდება რასისტული ან ჰომოფობიური ხასიათიანის შეურაცხყოფების ან ძალადობის სხვა ფორმის მსხვერპლი კლუბის სხვა თანამშრომლების მხრიდან, ხოლო კლუბი არ დგამს შესაბამის ნაბიჯებს თავისი მოთამაშის მსგავსი ქმედებებისგან დასაცავად, მაშინ კლუბი პირდაპირ ან არაპირდაპირ აგებს პასუხს, თანახმად „თანასწორობის შესახებ“ კანონის 26-ე და 109-ე მუხლებისა. მიუხედავად ამისა, ტერისა და სუარესის ინციდენტებმა აჩვენა, რომ ეს კანონი ვერ უზრუნველყოფს იმ მოთამაშეთა ეფექტური დაცვის მექანიზმს, რომლებიც მატჩის დროს მონინალმდევე გუნდის წევრის მხრიდან გახდნენ დისკრიმინაციული მოპყრობის მსხვერპლნი. ამ მხრივ, მსგავსი რასისტული ან ჰომოფობიური აქტის შემთვევაში ეფექტური შემაკავებელი საშუალება იქნებოდა დამნაშავეის ავტომატური გაძევება, ხოლო კლუბი დაჯარიმდებოდა ქულების ჩამოკლებით, თუ მისი მოთამაშეები რეგულარულად იქნებოდნენ მხილებულნი მსგავს სამართალდარღვევებში.⁸⁰

დისკრიმინაციულ სამართალს ეხება „ბოსმანის გადაწყვეტილების“ მეორე ნაწილი, რომელიც უკავშირდება ევროკავშირის სამართალთან იმ ეროვნული წესების თავსებადობას, რომელიც ადგენს მატჩში მონაწილე უცხოელი მოთამაშეების ზღვრულ ოდენობას. ევროპულმა სასამართლომ დაადგინა, რომ თუ ეს მოთამაშეები არიან ევროკავშირის მოქალაქეები, მაშინ კვოტირების ასეთი სისტემა უკანონოა. საზღვარგარეთ მოთამაშე ფეხბურთელების რაოდენობასთან დაკავშირებით მზარდი ნუხილის გამო, 2006 წელს უეფამ აამოქმედა თავისი წესები ადგილობრივი მოთამაშეების შესახებ. ეს წესები ჩემპიონთა ლიგასა და უეფას თასის ტურნირებში მონაწილე კლუბებისგან მოითხოვს, ჰყავდეთ ადგილობრივი ფეხბურთელების მინიმალური რაოდენობა. ადგილობრივში იგულისხმება მოთამაშე, რომელმაც, მიუხედავად მისი ეროვნული კუთვნილებისა, 15-დან 21 წლამდე ასაკის პერიოდში მინიმუმ სამწლიანი წვრთნა გაიარა თავის კლუბში ან იმავე ეროვნული ასოციაციის სხვა კლუბში. დადგენილი მინიმუმი 25 ფეხბურთელისგან დაკომპლექტებულ გუნდში შეადგენს 8 მოთამაშეს.⁸¹ ასეთივე წესები იქნა მიღებული ინგლისის პრემიერ ლიგასა და საფეხბურთო ლიგაში.

ნებისმიერი პოლიტიკა ან წესი, რომელმაც შესაძლოა ფაქტობრივად მეტი გავლენა მოახდინოს მიგრანტ მშრომელებზე, ვიდრე ადგილობრივებზე და, ამგვარად, შეუქმნას დაბრკოლებები შრომის ბაზარზე ხელმისაწვდომობისა და თავისუფალი გადაადგილების თვალსაზრისით, არის არაპირდაპირი დისკრიმინაცია. ცხადია, რომ უეფას წესები სწორედ

sep/27/fa-john-terry-luis-suarez; <https://www.theguardian.com/football/blog/2014/dec/31/dave-whelan-fa-farce-wigan-racism-charge> რასიზმის ბოლო შემთხვევა უკავშირდება ინგლისის ქალთა საფეხბურთო ნაკრების მაშინდელ მენეჯერ მარკ სემპსონის (Mark Sampson) რასისტულ კომენტარებთან მოთამაშეების ენიოლა ალუკოსა (Eniola Aluko) და დრიუ სპენსის (Drew Spence) მიმართ. ეს დასრულდა სემპსონის სამსახურიდან გათავისუფლებით და ასევე საფეხბურთო ასოციაციის ხელმძღვანელების მკაცრი კრიტიკით, რადგან ისინი საჩივრებს სემპსონის წინააღმდეგ სერიოზულად არ იღებდნენ. მაგალითად, გრეგ კლერკი (Greg Clarke), საფეხბურთო ასოციაციის თავმჯდომარე იძულებული იყო ბოდიში მოეხადა იმისათვის, რომ მან არ დააკმაყოფილა ალუკოს საჩივარი ინსტიტუციური რასიზმის შესახებ, როგორც უმნიშვნელო. ქალ მეკარეთა მწვრთნელის ლი კენდელის (Lee Kendall) მიმართ ასევე მიმდინარეობს საფეხბურთო ასოციაციის გამოძიება მას შემდეგ, რაც ენიოლა ალუკომ მისცა ჩვენება, რომ მწვრთნელი მას დამცინავი კარიბული აქცენტით ესაუბრებოდა. იხ. <https://www.theguardian.com/football/2017/oct/18/fa-apologises-eni-aluko-drew-spence-mark-sampson-racial-remarks>

⁸⁰ დამატებითი ინფორმაციისთვის იხ. S. Gardiner & R. Welch, "Football, Racism and the Limits of "Colour Blind" Law: Revisited", pp.222-236 in D. Burdsey (ed.) Race, Ethnicity and Football, Abingdon, Routledge, 2011.

⁸¹ უნდა აღინიშნოს, რომ მკაცრი „ბრეკსიტის“ შემთხვევაში უეფას წესები პრობლემებს შეუქმნის ევროტურნირებში მონაწილე ბრიტანულ კლუბებს. ეს დაკავშირებულია იმასთან, რომ ბრიტანული კლუბები უკვე აღარ განთავისუფლდებიან ფიფას წესებისაგან, რომელიც კრძალავს 18 წლამდე ასაკის ფეხბურთელების ტრანსფერს. მაგალითად, დღეისათვის ევროკავშირის 16 წლის მოქალაქე შესაძლოა გადაყვანილი იქნეს ბრიტანულ კლუბში და სამი წლის შემდეგ ის ჩაითვლება ადგილობრივ ფეხბურთელად.

ამ კატეგორიას განეკუთვნება, თუმცა ის კანონიერი იქნება, თუ შესაძლებელია მისი გამართლება. მიუხედავად ამისა, შეიძლება ვამტკიცოთ, რომ ბოსმანის პრეცედენტის საფუძველზე მისი გამართლება შეუძლებელია თანაზომიერების პრინციპთან მიმართებაში, რადგან შემოსავლების გადანაწილება ყველაზე ეფექტური და სამართლიანი საშუალებაა იმის უზრუნველსაყოფად, რომ ფულის უდიდეს მსხვილი კლუბებიდან გადანაწილდეს მცირე კლუბებშიც. ეს ერთდროულად ზრდის როგორც კონკურენციული ბალანსის პოტენციალს, ისე უზრუნველყოფს ახალგაზრდული აკადემიები განვითარებას და ეროვნული სკაუტური ქსელის შექმნას.⁸²

პოსტ-ბოსმანის ნაციონალური კვოტები

ბოსმანის საქმეზე გადაწყვეტილების მიღებიდან წლების შემდეგ ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების კლუბებს გუნდის სელექციისათვის ჰქონდათ ეროვნებათა ფართო არჩევანი. აქ ჩანს იმ სატრანსფერო წესების თანდათანობითი შესუსტება, რასაც ითხოვს ბოსმანის პრეცედენტული გადაწყვეტილება და ბოლო პერიოდში – ევროკომისია. ნამდვილად, ერთადერთი რეალური დაბრკოლება დაკავშირებული იქნება წევრი სახელმწიფოს ინდივიდუალურ საიმიგრაციო წესებთან. მაგალითად, ევროპულ ფეხბურთელებს, რომლებიც არ არიან ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების (ასევე ევროპის ეკონომიკური სივრცის წევრი სახელმწიფოების – ლიხტენშტეინის, ისლანდიისა და ნორვეგიის) მოქალაქეები, აგრეთვე მოთამაშეებს ევროპის ფარგლებს გარედან კვლავ მოეთხოვებათ ნებართვა შრომით საქმიანობაზე, თუ მათ უნდათ ინგლისის პრემიერ ლიგისა და საფეხბურთო ლიგის კლუბებში თამაში. ანალოგიურად, ეროვნული სპორტული ასოციაციებს კვლავ შეუძლიათ დაადგინონ მატჩში მონაწილე იმ უცხოელი მოთამაშეების ზღვრული ოდენობები, რომლებიც არ არიან ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოდან. ასეთი მიდგომა ფართოდ არის გავრცელებული ევროპაში, თუმცა ის არ გამოიყენება ინგლისურ ლიგებში.

თუმცა, რაც შეეხება ამგვარ კვოტებს, მოთამაშეთა შემდგომი მობილობის საკითხი ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლომ დაადგინა თავის გადაწყვეტილებაში საქმეზე (№ C-438/00) „გერმანიის ხელბურთის გუნდი მარკოს კოლპაკის წინააღმდეგ“ (Deutscher Handballbund eV v Maros Kolpak [2003] ECR I-4135). ფაქტები კოლპაკის შესახებ მარტივია. კოლპაკი იყო გერმანიის ხელბურთელთა კლუბ ოსტრინგენის (TSV Ostringen eV Handball) სლოვაკი მეკარე. გერმანიის ხელბურთის ასოციაციის წესების თანახმად, გერმანიის ხელბურთის ფედერაციის კლუბს ეკრძალება ევროკავშირის არაწევრი ქვეყნის ორზე მეტი წარმომადგენლის მოედანზე გამოყვანა. ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლოს ეთხოვა, მიეღო წინასწარი გადაწყვეტილება იმის შესახებ, ევროკავშირსა და სლოვაკეთს შორის არსებული ასოციაციების ხელშეკრულების 38-ე მუხლის საფუძველზე, სლოვაკ მუშებს აქვთ თუ არა ევროკავშირის შესაბამისი წევრი სახელმწიფოს მოქალაქის თანაბარი მოპყრობის მოთხოვნის უფლება. დაეყრდნო რა ბოსმანის პრეცედენტს, ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლომ გადაწყვიტა, რომ იმ მესამე ქვეყნების მოქალაქეებს, რომლებსაც ევროკავშირთან ასოციაციების ხელშეკრულება აქვთ დადებული, სპორტის წესების მიზნებისთვის აქვთ ევროკავშირის მოქალაქის თანაბარი უფლება. მოკლედ, ისინი არ შეიძლება დანუნებულიყვნენ გუნდის დაკომპლექტებისას იმ საფუძველით, რომ ევროკავშირის არაწევრი ქვეყნების მოქალაქეთათვის დაწესებული იყო ლიმიტი. ანალოგიური გადაწყვეტილება იქნა მიღებული საქმეში (№ C-265/03) იგორ სიმუტენკოვი აბოგადო დელ ესტადოს, ესპანეთის ფეხბურთის ფედერაციისა და ფინანსთა სამინისტროს წინააღმდეგ (Igor Simutenkov V Abogado del Estado, Real Federacion Espanola de Futbol and Min-

⁸² იხ. Gardiner S. და Welch R., 2011 და 2016.

isterio Fiscal [2005] ECR I-2579), რომელიც ეხებოდა ესპანეთში მოთამაშე პროფესიონალ რუს ფეხბურთელს. ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლომ დაადგინა, რომ ფეხბურთელი დაცული იყო ანტიდისკრიმინაციული დებულებით, რომელსაც შეიცავდა ევროკავშირისა და რუსეთის ფედერაციას შორის 1994 წელს გაფორმებული პარტნიორობისა და თანამშრომლობის ხელშეკრულება.

ფაქტობრივად, მრავალმა სახელმწიფომ ევროკავშირთან დადო ხელშეკრულება, რომელიც შეიცავს ანტიდისკრიმინაციულ დებულებებს, რაც შესაძლოა განიმარტოს როგორც უშუალოდ მოქმედი. ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოები აღნიშნული ქვეყნების მათთან დასაქმებულ მოქალაქეებს თავიანთი მოქალაქეების თანაბრად უნდა მოეპყრონ. ამდენად, შეზღუდვა „უცხოელი მოთამაშეებზე“ არ ვრცელდება მათზე, რადგან ასეთი შეზღუდვები „შრომის პირობების“ ნაწილს წარმოადგენს, რაც დაცულია შესაბამისი შეთანხმებების ანტიდისკრიმინაციული პუნქტებით. ცალკეულ სახელმწიფოებსა და ევროკავშირს შორის დადებული ყველა ხელშეკრულება არ შეიცავს ასეთ დებულებებს, მაგრამ კოლპაკის პრეცედენტმა ფეხბურთის გარდა გავლენა მოახდინა სპორტის სხვა სახეობების, რაგბისა და კრიკეტის კოდექსებზე. ამ თამაშებზე ბოსმანის საქმემ მხოლოდ მინიმალური გავლენა იქონია, რადგან ევროპაში ისინი არ არის ფართოდ გავრცელებული, როგორც პროფესიული სპორტის სახეობა. ასეთი მოთამაშეებს შეარქვეს მოთამაშე „კოლპაკები“. როგორც ზემოთ აღინიშნა, 2016 წლის ივნისის რეფერენდუმის შედეგებისა და 50-ე მუხლის ამოქმედების გათვალისწინებით ბრიტანეთის მომავალი ურთიერთობა ევროკავშირთან უცნობი და ბუნდოვანია. თუმცა სავარაუდოა, რომ ბრიტანეთი ევროკავშირთან მინიმუმ ასოცირების ხელშეკრულებას მაინც გააფორმებს. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ ბოსმანის თუ არა, კოლპაკის პრეცედენტული გადაწყვეტილება კვლავ იმოქმედებს ბრიტანულ ლიგაში. თუმცა, თუ განხორციელდება „ხისტი“ ბრექსითი, ბრიტანულ ფეხბურთს ვერაფერი დააბრკოლებს ისევე გამოიყენოს შეზღუდვები მოქალაქეობაზე, რაშიც მოექცევიან როგორც ევროკავშირისა და ევროპის ეკონომიკური სივრცის მოქალაქეები, ისე მოთამაშე „კოლპაკები“.⁸³

დასკვნა

როგორც აღნიშნული იყო, შეიძლება ვამტკიცოთ, რომ მომავალში პოტენციური კონფლიქტის გადაჭრის საუკეთესო საფუძველი არის რეფლექსურ სამართალზე გადასვლა და პარადიგმის სახით ევროკავშირის სოციალური სამართლის მეთოდის გამოყენება. კერძოდ, პროფესიონალ ფეხბურთელთა ასოციაციების საერთაშორისო ფედერაციას, უეფასა და ფიფას შორის კოლექტიური ხელშეკრულების მეშვეობით ან მისი არ არსებობის შემთხვევაში, სოციალური დიალოგისაგან გამომდინარე დირექტივით, ევროკავშირის კანონმდებლობას შეუძლია ეროვნულ საფეხბურთო ასოციაციებს მოთხოვოს ფიფას სატრანსფერო წესების უფრო მოქნილი ვერსიების მიღება, რაც მათი უფრო დეტალური და ეროვნულ თავისებურებებზე მორგებული წესების ნაწილი იქნება.

ფიფას მოქმედი წესების ცვლილების ერთ-ერთი შესაძლო ვარიანტი იქნებოდა, კონტრაქტით განსაზღვრული დაცული პერიოდის გასვლის ან საპატიო მიზეზით ხელშეკრულების

⁸³ მართლაც, როგორც ჩანს, ამ საკითხში საფეხბურთო ასოციაცია ეწინააღმდეგება პრემიერ ლიგას, რადგანაც საფეხბურთო ასოციაცია თვლის, რომ შეზღუდვები მოქალაქეობაზე დადებითად აისახება ბრიტანულ ნიჭიერ ფეხბურთელებსა და ბრიტანულ ეროვნულ გუნდებზე. იხ. <https://www.telegraph.co.uk/football/2017/04/06/brexit-premier-league-fa-odds-immigration-exemptions-foreign/> მეორე მხრივ, ბრიტანულ მოთამაშეებს, ალბათ, გაუჭირდებათ ევროკავშირის იმ წევრი სახელმწიფოების კლუბებში გადასვლა, რომლებსაც მოქალაქეობაზე კვოტები აქვთ დაწესებული, რისი მაგალითიც არის ესპანეთი, რადგან აქ ისინი ჩაითვლებიან უცხოელ ფეხბურთელებად ისევე, როგორც სხვა ქვეყნის მოთამაშეები, რომლებიც არ არიან ევროკავშირის წევრები და არც შესაბამისი ხელშეკრულება აქვთ გაფორმებული მასთან.

შენწყვეტის შემდეგ ფეხბურთელს მიეცეს უფლება, სეზონის განმავლობაში გააუქმოს თავისი კონტრაქტი, თუ ის გადასვლას აპირებს სხვა ლიგის გუნდში, რის გამოც ის მოქმედი კლუბის კონკურენტად ვერ ჩაითვლება. წესები, რომლებიც დაკავშირებულია ისეთ მოთამაშესთან, რომელიც შეზღუდულია, მონაწილეობა მიიღოს ტურნირში რომელიმე კლუბის სახელით, რადგან იმავე ტურნირში უკვე მონაწილეობდა სხვა კლუბის სახელით, შესაძლოა კვლავ გამოყენებული იქნეს შიდა თუ ევროპულ ტურნირებში. მოსალოდნელია, ასეთმა ცვლილებებმა შეამციროს ფიფას წესების მე-17 მუხლის შესრულებასთან დაკავშირებული სირთულეები, რომლის თანახმადაც, ფეხბურთელებს კონტრაქტით შესაძლოა ჰქონდეთ მისი გაუქმებისა და სხვა კლუბში გადასვლის ძალზედ შეზღუდული შესაძლებლობა. კიდევ ერთი ცვლილება მოქმედ წესებში შეიძლება იყოს იმ კომპენსაციის აბსოლუტური შეზღუდვა, რომელიც უნდა მიიღოს კლუბმა, რომელშიც ფეხბურთელი სარგებლობს კონტრაქტის გამოსყიდვის უფლებით, იმ ფაქტობრივი ფინანსური ზარალისათვის, რაც ამ კლუბმა განიცადა. იმის ანალოგიურად, თუ როგორ ხდება ზარალის გამოთვლა ინგლისის სახელშეკრულები კანონმდებლობაში, კლუბი მიიღებს ისეთ ფინანსურ მდგომარეობას, რაც მას ექნებოდა ისეთ შემთხვევაში, თუ ფეხბურთელი ბოლომდე დაასრულებდა კონტრაქტს.

ასევე, ჯუსტ cause-ს საფუძველზე კონტრაქტის გაუქმების კონცეფცია, რასაც შეიცავს ფიფას წესები, გათვალისწინებული უნდა იყოს ყველა კოლექტიურ ხელშეკრულებასა და დირექტივაში. ეს შეიძლება განისაზღვროს ისეთ გარემოებებზე, როდესაც ფეხბურთელი, თუმცა შეესაბამება, მაგრამ X რაოდენობის მატჩებში არ იქნა შერჩეული ძირითადი გუნდის შემადგენლობაში და როდესაც ფეხბურთელი ინფორმირებულია ან აქვს მყარი საფუძველი იფიქროს, რომ თავის გუნდს ის აღარ სჭირდება. უნდა მოხდეს იმ წესების ლიბერალიზება, რომლებიც კრძალავენ „გადაბირებას“ და მოთამაშეებს მიეცეთ უფლება მათი კონტრაქტის ბოლო ეტაპებზე ან დაცული პერიოდის ბოლოს მიმართონ ნებისმიერი ეროვნული ან ევროპული ასოციაციის სხვა კლუბს. კოლექტიური ხელშეკრულება ან დირექტივა შეიძლება ასევე ითვალისწინებდეს მოქალაქეობის კვოტებს შიდა ლიგებში.

რეზიუმე

„შრომის სამართალი სპორტში“ არის ბრიტანელი მეცნიერის, სამართლის დოქტორის, პორტსმუთის უნივერსიტეტის ემერიტუსის როჯერ ველჩის სტატია, რომელიც წარმოადგენს 2015 წელს გამოქვეყნებული სტატიის 2017 წელს განახლებულ ვარიანტს.

თარგმანი დაყოფილია ორ ნაწილად. ეს არის თარგმანის მეორე ნაწილი. მასში განხილულია ისეთი მნიშვნელოვანი და პრობლემური საკითხები, როგორიცაა შრომითი კონტრაქტი, გადაბირება და ანტიდისკრიმინაციული წესები სპორტში, განსაკუთრებით კი ფეხბურთში. სტატიაში უხვად არის მოცემული პრაქტიკული მაგალითები და პრეცედენტული საქმეები. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ევროკავშირის მართლმსაჯულების სასამართლოს მიერ ბოსმანის საქმეზე მიღებულ პრეცედენტულ გადაწყვეტილებას.

უნდა ითქვას, რომ ეს არ არის ე.წ. „მშრალი“ თარგმანი. სტატიაში სქოლიოების სახით წარმოდგენილია მთარგმნელის კომენტარები ისეთ საკითხებზე, რაც უცხოა ქართული სამართლისთვის. მოცემულ კომენტარებში ახსნილია ბრიტანული სამართლისთვის დამახასიათებელი ცალკეული ტერმინები და დებულებები, რაც ქართველ მკითხველს გაუადვილებს სტატიის გაგებას.

Resume

“Employment Law in Sport” is an article by Roger Welch, a British academic, Doctor of Law and an Emeritus at the University of Portsmouth. This paper is the updated (in October 2017) version of the paper published in 2015.

This translation is divided into two parts. This is a second part is more general and deals with such important and problematic issues that employment contract, tapping up and discrimination law in sport, especially in football. The article is full of practical examples and case law. Particular attention is paid to the Bosman ruling of ECJ.

It has to be said that this is not a so-called “Dry” translation. The article contains footnotes to the translator’s comments on issues that are foreign to Georgian law. These comments explain some of the terms and clauses specific to British law that will make it easier for Georgian readers to understand the article.

Резюме

«Трудовое право в спорте» _ статья Роджера Уэлча, британского ученого, доктора юридических наук и Эмеритуса Университета Портсмут. Эта статья является обновленной (в октябре 2017 года) версией статьи, опубликованной в 2015 году.

Этот перевод делится на две части. Эта вторая часть, где рассмотрены такие важные и проблематичные вопросы, как договор найма, переманивание и антидискриминационное законодательство в спорте, особенно в футболе. Статья полна практических примеров и прецедентного права. Особое внимание уделяется решению Суда Европейского Союза по делу Босмана.

Надо сказать, что это не так называемый «сухой» перевод. Статья содержит комментарии переводчика по вопросам, чуждым грузинскому законодательству. В этих комментариях разъясняются некоторые термины и положения, относящиеся к британскому законодательству, что облегчит Грузинским читателям понимание этой статьи.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქმე №-415/93 Union Royale Belge des Societes de Football Association & others v Jean-Marc
2. Bosman [1995] ECR I-4921
3. Premier League Rules, pp 75-229; Football League and Premier League Player Employment
4. Contracts, pp 274-294, Premier League Handbook 2015/16
5. The Economic and Legal Aspects of Transfers of Players, published by the Centre for the
6. Law and Economics of Sport <https://ec.europa.eu/assets/eac/sport/library/documents/cons-study-transfers-final-rpt.pdf>
7. Blanpain R. and Inston R., The Bosman Case The End of the Transfer System?, 1996, London: Sweet & Maxwell, Leuven: Peeters.
8. Gardiner S. and Welch R. “The Contractual Dynamics of Team Stability Versus Player Mobility: Who Rules “The Beautiful Game”?”, Entertainment and Sports Law Journal, 2007, 5(1).
9. Gardiner S. and Welch R., “Player trades, free agents and transfer policies in professional sport”, in M. Barry, J. Skinner, J and T. Engelberg (eds.), Research Handbook of Employment Relations

in Sport, Cheltenham UK and Northampton USA: Edward Elgar, 2016, 333-354.

10. Gardiner S. and Welch R., "Nationality Based Playing Quotas and the International Transfer System Post-Bosman", in A. Duval and B. Van Rompuy (eds.), *the Legacy of Bosman*, ASSER International Sports Law Series, 2016, 51-80.

11. McCutcheon P., "Negative Enforcement of Employment Contracts in the Sports Industries", *Legal Studies*, 1997, 17(1), 65-100.

12. O'Leary J. (ed.), *Drugs and Doping in Sport*, Cavendish, London, 2000.

13. Parrish R., "Article 17 of the FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players: Compatibility with EU Law", *Maastricht Journal of European and Community Law*, 2015.

14. Pearson G., *Sporting Justifications under EU Free Movement and Competition Law: The case of the football "transfer system"*. *European Law Journal*, 2015, 21:2:220-238.